

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑

ผู้เรียบเรียง

ดร.ธนสาร บัลลังก์ปัทมา
ปนัดดา ใจสุทธิ
วัลภา ดาวเรือง

ผู้ตรวจ

คมเดช พรหมนาค
อำภร นันตา
สุวดี นาสวัสดิ์

บรรณาธิการ

ผศ. ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ISBN : 978-616-7768-70-0

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๓

จำนวนที่พิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

สสส.
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และ成人ศึกษา (สสส.)

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด

๑๕๑๘/๗ ถนนประชากรราษฎร์ ๑ แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ
กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๕๕๗-๗๙๗๒, ๐-๒๕๕๖-๐๙๔๘,
๐-๒๕๕๗-๙๓๒๒-๒๖

โทรสาร : ๐-๒๐๔๔-๔๔๗๒

E-mail : ssr1081009@yahoo.com

คำชี้แจงการใช้สื่อการเรียนรู้

องค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบ หน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบที่เชื่อมโยง
เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ใจความสำคัญของเนื้อหา
ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิด
การคิด วิเคราะห์ และเกิด
ความสนใจก่อนเรียน

เนื้อหา

เนื้อหาครบถ้วน ตามมาตรฐาน
การเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความกระชับ
และได้ใจความ

๑. ผักเขียน ผักเรียบเรียงประโยค

ประโยค คือ การนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มาเรียงต่อกัน เพื่อให้สื่อความหมายได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ดังตารางนี้

ตารางแสดงการสื่อความหมายในประโยค

ตัวอย่างประโยค	ใคร	ทำอะไร
น้องกินขนม	น้อง	กินขนม
พ่อตักถอง	พ่อ	ตักถอง
แม่ทำกับข้าว	แม่	ทำกับข้าว
นารีเป็นใจ	นารี	เป็นใจ
มะลิและแม่ตักบาตร	มะลิและแม่	ตักบาตร

นารีเป็นใจ **มะลิและแม่ตักบาตร**

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ระบุมาตรฐานการเรียนรู้และ
ตัวชี้วัดที่กำหนดในแต่ละหน่วย
การเรียนรู้

แผนผังสาระการเรียนรู้

เป็นการกำหนดบทเรียน
ให้กับผู้เรียน

ภาพประกอบเนื้อหา

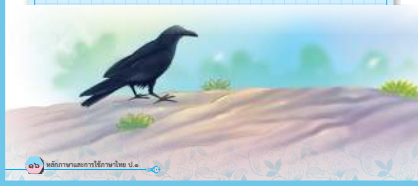
เพิ่มความน่าสนใจของ
เนื้อหา และกระตุ้นให้เกิด
การเรียนรู้

เรียนรู้คำ จำความหมาย

คำศัพท์พร้อมความหมาย
ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหน่วย
การเรียนรู้

เรียนรู้คำ จำความหมาย

คำศัพท์	อ่านว่า	ความหมาย
ตา	ตา	พ่อของแม่ ส่วนหนึ่งของร่างกาย คนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู
ธรา	ทา - รา	สายน้ำ ลำธาร (ในที่นี้เป็นชื่อคน)
นา	นา	พื้นที่สำหรับปลูกข้าว
นารี	นา - รี	ผู้หญิง (ในที่นี้เป็นชื่อคน)
อา	อา	น้องของพ่อ
อิกา	อี - กา	ชื่อนกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีปากใหญ่ หนาและแบน คาสีดำ ตัวสีดำ เรียกอีกอย่างว่า กา

คำถามทบทวนชวนคิด

๑. พยัญชนะใดออกเสียงเหมือนพยัญชนะต่อไปนี้ให้นักเรียน
เขียนลงในใบตารางตามตัวอย่างที่ครูแจกให้

พยัญชนะที่กำหนดให้	พยัญชนะที่ออกเสียงเหมือนกัน
ตัวอย่าง ข	ช
ค	
ท	
ส	

๒. พยัญชนะไทยมีตัวใดเป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ให้นักเรียน
เขียนลงในใบตารางตามตัวอย่างที่ครูแจกให้

คน	สัตว์	สิ่งของ
ด	ก	จ

๓. พยัญชนะตัวใดที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว

๔. จากเรื่อง มา หา ตา ในหัวข้อ อ่านสนุก ผิกสมอง มีคำ
ที่ประสมด้วยสระใดบ้าง

กิจกรรมเสริม เพิ่มการเรียนรู้

เป็นกิจกรรมหรือคำถาม
ที่ฝึกทักษะด้านกระบวนการคิด
การลงมือปฏิบัติของผู้เรียน

กิจกรรมเสริม เพิ่มการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ คำสั่ง...ฝึกฟังและปฏิบัติตาม

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสม เพื่อฝึกปฏิบัติตาม
คำสั่งง่าย ๆ โดยสลับกันเป็นผู้ปฏิบัติและผู้สั่ง ให้ปฏิบัติตาม
กลุ่มละ ๕ คำสั่ง กลุ่มใดทำครบและถูกต้องตามคำสั่งก่อนให้รางวัล

กิจกรรมที่ ๒ ฝึกพูดแนะนำตนเอง

ให้นักเรียนจับคู่กัน และสลับกันพูดแนะนำตนเองกับเพื่อน
โดยให้เพื่อนที่นักเรียนจับคู่ด้วยเป็นเพื่อนใหม่ที่นักเรียนเพิ่งรู้จัก

กิจกรรมเชื่อมโยงความรู้

กิจกรรม ร้องรำ ทำเพลง “สวัสดี”

๑. นักเรียนร้องเพลงตามครูทีละวรรค ดังนี้
วรรคแรก : สวัสดี สวัสดี วันนีเรามาพบกัน
วรรคที่สอง : เรอและอัน พบกันสวัสดี
วรรคที่สาม : สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ

คำถามทบทวนชวนคิด

เป็นคำถามที่พัฒนาผู้เรียน
เพื่อประเมินความเข้าใจ และเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการคิดวิเคราะห์
ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับหน่วย
การเรียนรู้

กิจกรรมเชื่อมโยงความรู้

นำความรู้ในหน่วยการเรียนรู้
ไปเชื่อมโยงเข้ากับกลุ่มสาระ
การเรียนรู้อื่น ๆ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยยึดตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหลักภาษาไทย โดยแบ่งเป็น ๔ สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ ๑ การอ่าน สาระที่ ๒ การเขียน สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด โดยผู้เรียนสามารถเข้าใจการใช้ไวยากรณ์ภาษาไทย ตั้งแต่ระดับเสียง พยางค์ คำ ประโยค ไปจนถึงการอ่านข้อความในเรื่องสั้นหรือนิทานได้อย่างถูกต้อง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้มี ๘ หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สาระสำคัญ แผนผังสาระการเรียนรู้ เนื้อหาครบถ้วนตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีกิจกรรมและคำถามคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน ที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และนำไปเสริมประสบการณ์ได้ นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์พร้อมความหมายที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ และให้ความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย** ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ จะเป็นเครื่องมือช่วยจัดการเรียนรู้ของครู และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น บรรลุเป้าหมายด้านการเรียนหลักภาษาไทย และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ฉันทักภาษาไทย

๑

๑. อักษรไทย ฝักศึกษา
๒. การคัดลายมือ
๓. อ่านสนุก ฝึกสมอง

๓

๑๒

๑๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

คำประสมสระ

๒๑

๑. คำที่ประสมด้วยสระอา อี อือ อุ เอ แอ โอ
๒. คำที่ประสมด้วยสระอะ อิ อี อุ เอะ แอะ โอะ
๓. คำที่ประสมด้วยสระออ เออ เอีย เอือ อัว
๔. คำที่ประสมด้วยสระเอาะ เออะ เอียะ เอือะ อัวะ
๕. คำที่ประสมด้วยสระอำ ไอ โอ เอา
๖. อ่านสนุก ฝึกสมอง

๒๓

๓๑

๓๘

๔๕

๕๐

๕๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

ฝึกสะกดคำตามมาตรา

๕๘

๑. มาตรา ก กา
๒. มาตราตัวสะกดตรงมาตรา
๓. มาตราตัวสะกดไม่ตรงมาตรา
๔. อ่านสนุก ฝึกสมอง

๖๑

๖๒

๖๔

๖๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

อักษรนำ คำควบกล้ำ และคำคล้องจอง

๗๓

๑. อักษรนำ
๒. คำควบกล้ำ
๓. คำคล้องจอง
๔. อ่านสนุก ฝึกสมอง

๗๕

๗๗

๗๘

๘๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

การผันวรรณยุกต์

๘๕

๑. การผันวรรณยุกต์
๒. อ่านสนุก ฟีกสมอง

๘๗

๙๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

ฝึกอ่านเครื่องหมายและข้อความ

๙๕

๑. เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในชีวิตประจำวัน
๒. คิดค้น หาคำตอบ
๓. ฝึกอ่านและคาดคะเนเหตุการณ์
๔. มารยาทในการอ่าน
๕. อ่านสนุก ฟีกสมอง

๙๗

๙๙

๑๐๐

๑๐๑

๑๐๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

ฝึกเขียน เรียนรู้ประโยชน์

๑๐๗

๑. ฝึกเขียน ฝึกเรียบเรียงประโยค
๒. อ่านสนุก ฟีกสมอง

๑๐๙

๑๑๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

ฝึกการฟัง การดู และการพูด

๑๑๗

๑. การปฏิบัติตามคำสั่งง่ายง่าย
๒. จับใจความ แสดงความคิดเห็นจากการฟังและการดู
๓. พูดเพื่อสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์
๔. มารยาทในการฟัง การดู และการพูด
๕. อ่านสนุก ฟีกสมอง

๑๑๙

๑๒๒

๑๒๔

๑๒๘

๑๒๙

บรรณานุกรม

๑๓๔

ฉันทรรภาษารไทย

มาตรฐานการเรียนรู้อและตัวชี้วัด

๑. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ (มฐ. ท ๑.๑ ป.๑/๑)
๒. บอกความหมายของคำและข้อความที่อ่าน (มฐ. ท ๑.๑ ป.๑/๒)
๓. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท ๑.๑ ป.๑/๖)
๔. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด (มฐ. ท ๒.๑ ป.๑/๑)
๕. บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย (มฐ. ท ๔.๑ ป.๑/๑)

แผนผังสาระการเรียนรู้อ

ฉันทรรภาษารไทย

อักษรไทย
ใฝ่ศึกษา

การคัดลายมือ

อ่านสนุก
ฝึกสมอง

สาระสำคัญ

อักษรไทยแบ่งออกเป็นพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการคัดลายมือตามหลักการที่ถูกต้อง

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

คอ

ผอ

ฮอ

ลอ

ชอ

ให้นักเรียนช่วยกันจับคู่ภาพสัตว์
ให้ตรงกับคำอ่านออกเสียงพยัญชนะ

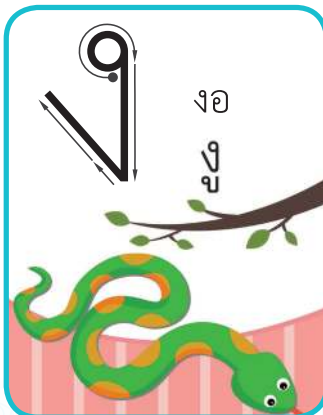

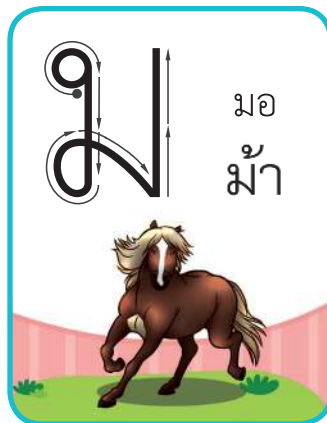
๑. อักษรไทย ฝึกศึกษา

พยัญชนะ

พยัญชนะ มีทั้งหมด ๔๔ ตัว ดังนี้

ย ยอ
ยักษ

ร รอ
เรือ

ล ลอ
ลิง

ว วอ
แหวน

ค คอ (สอ)
ศาลา

ช ชอ (สอ)
ชา

ส สอ
เสือ

ห หอ
หีบ

พ พอ (ลอ)
จุฬา

อ ออ
อ่าง

ฮ ฮอ
นกฮูก

พยัญชนะ ข ค
ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว
แต่ใช้พยัญชนะ
ข แทน ข และ
ค แทน ค

สระ

สระ ในภาษาไทยมี ๓๒ เสียง ซึ่งมีรูปและเสียงสระ ดังนี้

รูปสระ

- ะ	อ่านว่า	อะ
- ิ	อ่านว่า	อิ
- ี	อ่านว่า	อี
- ุ	อ่านว่า	อุ
- ู	อ่านว่า	อู
- ะ	อ่านว่า	เอะ
- ะ	อ่านว่า	แอะ
- ะ	อ่านว่า	โอะ
- าะ	อ่านว่า	เอาะ
- ะ	อ่านว่า	เออะ
- ียะ	อ่านว่า	เอียะ

รูปสระ

- า	อ่านว่า	อา
- ิ	อ่านว่า	อี
- ี	อ่านว่า	อือ
- ู	อ่านว่า	อู
- ะ	อ่านว่า	เอ
- ะ	อ่านว่า	แอ
- ะ	อ่านว่า	โอ
- ่อ	อ่านว่า	ออ
- ะ	อ่านว่า	เออ
- ีย	อ่านว่า	เอีย

รูปสระ

เ - อะ	อ่านว่า	เอ๊ะอะ
ะ - อะ	อ่านว่า	อ๊ะอะ
อ -	อ่านว่า	อึ
อ -	อ่านว่า	ลึ
ำ -	อ่านว่า	อำ
ไ -	อ่านว่า	ไอ

รูปสระ

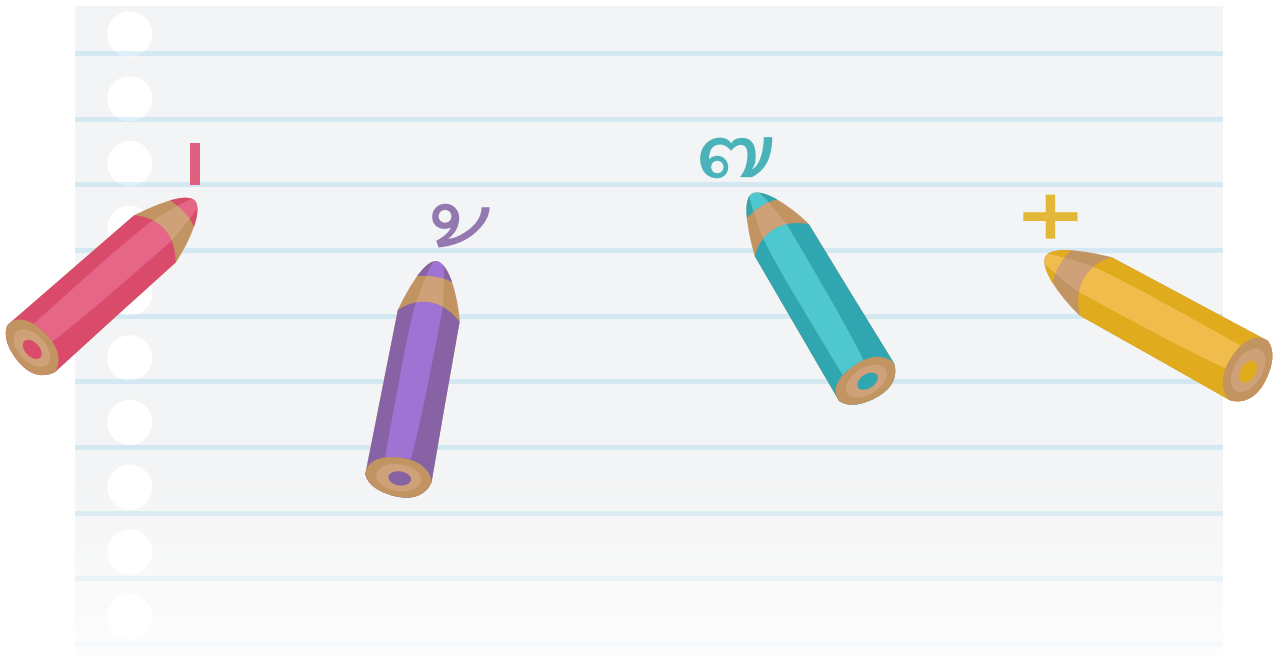
เ - อ	อ่านว่า	เอื้อ
ะ - ว	อ่านว่า	อ้าว
อ -	อ่านว่า	รื้อ
อ -	อ่านว่า	ลื้อ
ใ -	อ่านว่า	ไอ
เ - ำ	อ่านว่า	เอำ

วรรณยุกต์

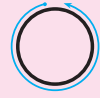
วรรณยุกต์ไทยมี ๔ รูป ดังนี้

รูปวรรณยุกต์	เรียกว่า
!	ไม้เอก
๒	ไม้โท
๓	ไม้ตรี
+	ไม้จัตวา

เลขไทย

เลขไทย ใช้บอกจำนวนสิ่งต่างๆ มีรูปแบบ ดังนี้

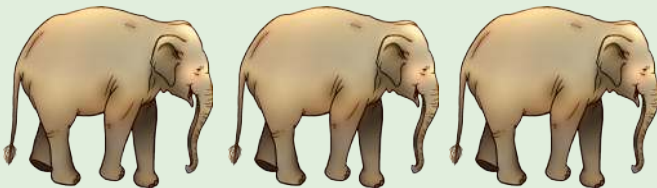
ศูนย์

หนึ่ง

สอง

สาม

สี่

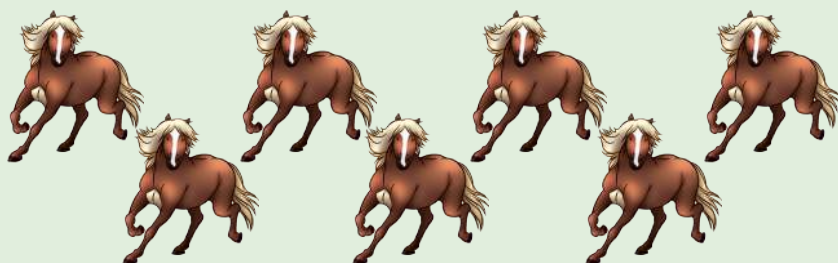
ห้

ห้า

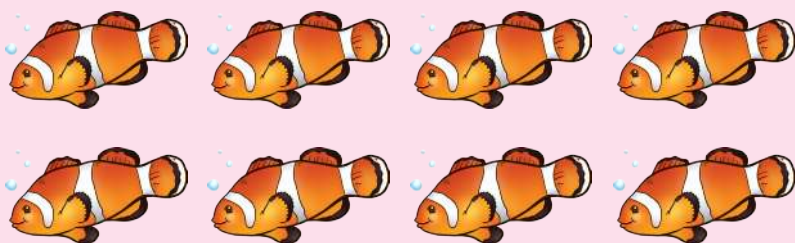
หก

หก

เจ็ด

เจ็ด

แปด

แปด

เก้า

เก้า

๒. การคัดลายมือ

ตัวอย่างการคัดลายมือ

พยัญชนะ

ก ข ฃ ค ฅ ฆ
ง จ จ ช ฌ ญ
ญ ณ ฎ ฏ ฐ ฑ
ฒ ด ต ถ ฑ ฒ
น บ ป ผ ฝ พ
ฟ ภ ม ย ร ล
ว ศ ษ ส ห ฬ
อ ฮ

สระ

เ-ะ -า -ิ -ึ -ู -ุ

- ๑ - ๑ เ-ะ เ- แ-ะ แ-

เ-ะ เ- เ-าะ -อ เ-อะ

เ-อ เ-ยะ เ-ย เ-อะ เ-อ

-วะ -ว ฤ ฤา ฦ ฦา

-ำ ไ- ไ- ไ-

วรรณยุกต์

ไม้

วรรณยุกต์

วรรณยุกต์

วรรณยุกต์

เลขไทย

๐

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

๓. อ่านสนุก ฟังสมอง

มา หา ตา

ธารา

นารี

อา มา หา ตา

ธารา มา หา ตา

นารี มา หา ตา

อา พา ธารา มา หา ตา

อา พา นารี มา หา ตา

ตา มา นา

ตา มี นา ดี

นา ตา มี อีกา

อีกา ตา ดี

ประพันธ์โดย ปณิดดา ใจสุทธิ์

เรียนรู้คำ จำความหมาย

คำศัพท์	อ่านว่า	ความหมาย
ตา	ตา	พ่อของแม่ ส่วนหนึ่งของร่างกาย คนและสัตว์ ทำหน้าที่ดู
ธารา	ทา - รา	สายน้ำ ลำธาร (ในที่นี้เป็นชื่อคน)
นา	นา	พื้นที่สำหรับปลูกข้าว
นารี	นา - รี	ผู้หญิง (ในที่นี้เป็นชื่อคน)
อา	อา	น้องของพ่อ
อีกา	อี - กา	ชื่อนกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีปากใหญ่ หนาและแบน ตาสีดำ ตัวสีดำ เรียกอีกอย่างว่า กา

คำถามทบทวนชวนคิด

๑. พยัญชนะใดออกเสียงเหมือนพยัญชนะต่อไปนี้ ให้นักเรียนเขียนลงในใบตารางตามตัวอย่างที่ครูแจกให้

พยัญชนะที่กำหนดให้	พยัญชนะที่ออกเสียงเหมือนกัน
ตัวอย่าง ข	ฃ
ค	
ท	
ส	

๒. พยัญชนะไทยมีตัวใดเป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ให้นักเรียนเขียนลงในใบตารางตามตัวอย่างที่ครูแจกให้

คน	สัตว์	สิ่งของ
ด	ก	จ

๓. พยัญชนะตัวใดที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว

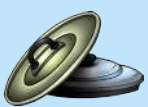
๔. จากเรื่อง มา หา ตา ในหัวข้อ อ่านสนุก ฟีกสมอง มีคำที่ประสมด้วยสระใดบ้าง

กิจกรรมเสริม เพิ่มการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ พยัญชนะไทย...ซ่อนไว้ใต้ภาพ

ให้นักเรียนช่วยกันหาและอ่านออกเสียงพยัญชนะที่หายไปให้ถูกต้อง แล้วครูเขียนพยัญชนะที่หายไปบนกระดาน

ก		ข	ค	ฅ		ง
จ		ช	ฌ		ญ	
ฉ		๓	ฒ			ด
	ท	ธ	น		ป	ผ
		ฟ	ภ	ม	ย	ร
			ช	ส	ห	
อ						

กิจกรรมที่ ๒ พยัญชนะที่หายไป...ท่องจำไว้ให้แม่นยำ

ให้นักเรียนบอกพยัญชนะไทยที่หายไปให้ถูกต้อง แล้วฝึกท่องจำพยัญชนะไทยทั้ง ๔๔ ตัว พร้อมกันทั้งชั้นเรียน

ก		ข	ค	ศ		ง	จ
ฉ	ช	ซ		ญ	ฎ		
ฑ			ด		ถ	ท	ธ
น	บ	ป			พ		ภ
ม	ย	ร	ล	ว			ส
ห		อ					

กิจกรรมเชื่อมโยงความรู้

กิจกรรม เขียนเลขไทยตามภาพ

ให้นักเรียนเขียนเลขไทยตามจำนวนภาพที่กำหนดให้
โดยบันทึกลงในสมุด

ภาพ	เลขไทย
ตัวอย่าง	๐
	
	
	
	
	
	
	
	
	

